

Toelichtingen op de balans per 31 december 2005 en de winst- en verliesrekening over 2005

1 Grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling

De Nederlandsche Bank hanteert de voor de Europese Centrale Bank (ECB) en het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB) geldende modellen en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling. De ESCB-grondslagen zijn op hoofdlijnen in overeenstemming met de in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, met dien verstande dat voor alle herwaardeerbare monetairre activa en hiermee samenhangende passiva de ongerealiseerde positieve resultaten in de herwaarderingsrekening verwerkt worden. Daar waar de ESCB-grondslagen niet voorzien, geldt de Nederlandse wet- en regelgeving. De ESCB-modellen wijken echter op sommige aspecten af van de Nederlandse regelgeving. Onder andere betreft dit het niet opnemen van het kasstroomoverzicht.

Algemeen

De waardering van goud en goudvorderingen, courante fondsen, en de op de balans opgenomen alsmede de niet uit de balans blijkende vorderingen en verplichtingen luidende in vreemde valuta vindt, voorzover van toepassing, plaats tegen marktwaarde per de laatste werkdag van het boekjaar. Transacties in financiële activa en passiva zijn verantwoord op het moment waarop zij zijn afgewikkeld. De overige activa en passiva zijn opgenomen tegen historische kostprijs, danwel voorzover van toepassing tegen nominale waarde.

Gerealiseerde baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Voor wat betreft de waardepapieren zijn herwaarderingsverschillen uit hoofde van prijsverschillen per fondscode bepaald. Herwaarderingsverschillen als gevolg van een valutakoersverschil zijn per valutasoort bepaald. Ongerealiseerde positieve herwaarderingsverschillen zijn ten gunste van de 'Herwaarderingsrekeningen' gebracht. Negatieve ongerealiseerde herwaarderingsverschillen zijn ten laste van de 'Herwaarderingsrekeningen' gebracht voorzover het saldo van de 'Herwaarderingsrekeningen' voldoende was. Een eventueel tekort wordt ultimo boekjaar ten laste van het jaarresultaat gebracht. Negatieve verschillen uit hoofde van valuta koersherwaardering van de ene valuta mogen niet gecompenseerd worden met positieve valutakoersverschillen op een andere valuta of positieve prijsverschillen. Negatieve verschillen uit hoofde van prijsherwaardering op een fondscode mogen niet gecompenseerd worden met positieve prijsherwaardering op een andere fondscode of positieve valutakoersverschillen. Voor het goud en de goudvorderingen is geen onderscheid gemaakt tussen prijs- en valutakoersverschil.

Omrekening van buitenlandse geldsoorten

Omrekening van activa en passiva luidende in vreemde valuta naar euro vindt plaats tegen de marktcoers per de laatste werkdag van het boekjaar zoals opgegeven door de ECB. De inkomsten en uitgaven zijn omgerekend tegen de op datum van afwikkeling geldende marktcoers. De valutakoersherwaardering van activa en passiva inclusief de niet uit de balans blijkende vorderingen en verplichtingen, luidende in vreemde valuta, vindt plaats per valutasoort.

Prijsherwaardering van activa en passiva luidende in vreemde valuta geschiedt onafhankelijk van de valutakoersherwaardering.

Goud en goudvorderingen

De waardering van het goud en de goudvorderingen vindt plaats tegen marktwaarde. Deze marktwaarde in euro is afgeleid van de waardering van het goud in USD per de laatste werkdag van het boekjaar, zoals opgegeven door de ECB.

Waardepapieren en onderhandse geldleningen

De waardering van waardepapieren en onderhandse geldleningen vindt plaats tegen marktwaarde op de laatste werkdag van het boekjaar. De prijsherwaardering vindt plaats per fonds. Incourante fondsen zijn gewaardeerd tegen kostprijs danwel lagere marktwaarde. In de balansposten 'Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied luidende in vreemde valuta', 'Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied luidende in vreemde valuta', 'Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied luidende in euro', 'Waardepapieren uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied luidende in euro' en 'Overige financiële activa' zijn beleggingen in waardepapieren en onderhandse leningen opgenomen.

In de balans verwerkte ('reverse'-) repotransacties

Onder de balansposten 'Tegoeden bij banken en beleggingen in waardepapieren, externe leningen en andere externe activa', 'Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied luidende in euro', 'Overige financiële activa', 'Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied luidende in euro', 'Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied luidende in vreemde valuta' en 'Overige passiva' (Diversen) zijn onder meer ('reverse'-) repotransacties begrepen. Repotransacties bestaan uit een contante verkoop van waardepapieren met een indekking door middel van een termijnaankoop van dezelfde waardepapieren. De opbrengst van de contante verkoop is in de balans verantwoord als een deposito. Op grond van de termijnaankoop blijven de waardepapieren onder de activa verantwoord; derhalve is in de balans de tegenwaarde van de termijnaankoop onder de verplichtingen opgenomen.

Tegenovergestelde repotransacties ('reverse'-repo's) worden beschouwd als een verstrekte lening. Het als zekerheid ontvangen onderpand is niet in de balans opgenomen en heeft daarmee geen invloed op de balanspositie van de betreffende portefeuilles.

Overige financiële instrumenten

De in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de contractprijs in de betreffende valuta danwel de nog te vorderen/te ontvangen rente.

Overige vorderingen respectievelijk verplichtingen binnen het ESCB

Vorderingen en verplichtingen tegenover een nationale centrale bank (NCB) binnen het ESCB, ongeacht of de desbetreffende bank de euro als basisvaluta gebruikt, worden dagelijks door de ECB gesaldeerd. Op deze wijze ontstaat per NCB een vordering of verplichting jegens de ECB.

Een vordering wordt opgenomen onder de balanspost 'Overige vorderingen binnen het ESCB'; een schuld onder 'Overige verplichtingen binnen het ESCB'.

Vorderingen uit hoofde van de verdeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem

De posities binnen het ESCB die voortvloeien uit de verdeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem worden verantwoord als een netto actief- of passiefpost onder 'Vorderingen/verplichtingen uit hoofde van de verdeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem' (zie 'Bankbiljetten in omloop' in 'Grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling').

Deelnemingen

Deelnemingen zijn tegen historische kostprijs gewaardeerd. De baten uit deelnemingen zijn vermeld in de resultatenrekening onder 'Rentebaten en dividend'.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs verminderd met afschrijvingen. De afschrijving is bepaald volgens de lineaire methode rekening houdend met de geschatte economische levensduur van de desbetreffende activa. De economische levensduur van gebouwen en verbouwingen bedraagt 25

jaar, die van inventarissen, installaties en meubelen 10 jaar en van computerhardware, gekochte software en auto's 4 jaar.

Bankbiljetten in omloop

De ECB en de twaalf deelnemende NCB's, die tezamen het Eurosysteem vormen, geven sinds 1 januari 2002 eurobankbiljetten uit.¹ De verdeling van de totale waarde van de eurobankbiljetten in omloop geschiedt op de laatste werkdag van de maand met gebruikmaking van de bankbiljettenverdeelsleutel.²

Aan de ECB is met ingang van 2002 een aandeel van 8% van de totale waarde van de eurobankbiljetten in omloop toegekend, terwijl de resterende 92% wordt verdeeld over de NCB's naar rato van hun gewicht in de kapitaalsleutel van de ECB. Het aandeel van de aan elke NCB toegekende bankbiljetten wordt aan de passiefzijde van de balans verantwoord onder 'Bankbiljetten in omloop'.

Het verschil tussen de waarde van de per NCB volgens de bankbiljettenverdeelsleutel toegekende eurobankbiljetten en de waarde van de eurobankbiljetten die deze feitelijk in omloop brengt leidt tevens tot posities binnen het Eurosysteem. Deze vorderingen of verplichtingen, die rentedragend zijn³, worden verantwoord onder de subpost 'Vorderingen binnen het ESCB: Vorderingen uit hoofde van de verdeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem' (zie hiervoor).

Tussen 2002 en 2007 zullen de posities binnen het Eurosysteem die voortvloeien uit de verdeling van eurobankbiljetten worden aangepast om te voorkomen dat de relatieve inkomensposities van de NCB's zich belangrijk wijzigen ten opzichte van de voorgaande jaren. De aanpassing vindt plaats door het verschil te nemen tussen enerzijds de gemiddelde waarde van de door elke NCB in omloop gebrachte bankbiljetten tussen juli 1999 en juni 2001 en anderzijds de gemiddelde waarde van de bankbiljetten die gedurende die periode volgens de kapitaalsleutel van de ECB aan elk van hen zou zijn toegekend. Tot eind 2007 zullen deze aanpassingen jaarlijks worden gereduceerd, waarna de verdeling van de inkomsten uit bankbiljetten volledig zal geschieden naar rato van het volgestorte deel van de NCB's in het kapitaal van de ECB.

De uit deze posities voortvloeiende rentebaten en -lasten worden verrekend via de ECB en verantwoord onder 'Rentebaten en dividend'.

De Raad van Bestuur van de ECB heeft besloten dat de door de ECB ontvangen seigniorage uit het haar toegekende aandeel van 8% in de eurobankbiljetten in omloop separaat zal worden uitgekeerd aan de NCB's in de vorm van een tussentijdse winstverdeling.⁴ Het desbetreffende bedrag zal volledig worden uitgekeerd tenzij de netto jaarwinst van de ECB minder is dan de uit de eurobankbiljetten in omloop verkregen inkomsten. Het desbetreffende bedrag kan, afhankelijk van een daartoe strekkend besluit van de Raad van Bestuur, worden verminderd met de uitgaven in verband met de uitgifte en verwerking van eurobankbiljetten door de ECB en daarnaast worden aangewend ten behoeve van een voorziening voor valutakoers-, rente- en goudprijrisico. Tussentijdse winstuitkeringen vinden aan het eind van ieder kwartaal plaats. Dit wordt nader toegelicht in de toelichting op de winst- en verliesrekening onder het hoofd 'Netto baten uit hoofde van interest en dividend'.

1 Besluit van de Europese Centrale Bank (ECB) van 6 december 2001 betreffende de uitgifte van eurobankbiljetten (ECB/2001/15), PB nr. L 337 van 20 december 2001, blz. 52-54.

2 De bankbiljettenverdeelsleutel is gebaseerd op het aandeel van de ECB in de totale uitgifte van eurobankbiljetten en het aandeel van de nationale centrale banken in het resterende deel van die totale uitgifte naar rato van hun bijdragen aan het geplaatste kapitaal van de ECB (het zogenoemde Capital Share Mechanism (CSM)).

3 Besluit van de ECB van 6 december 2001 inzake de toedeling van monetaire inkomsten van de nationale centrale banken van de deelnemende lidstaten met ingang van het boekjaar 2002 (ECB/2001/16), PB nr. L 337 van 20 december 2001, blz. 55-61.

4 Besluit van de ECB van 21 november 2002 inzake de verdeling van de inkomsten van de ECB uit de in omloop zijnde eurobankbiljetten aan de nationale centrale banken van de deelnemende lidstaten (ECB/2002/9).

Verantwoording van de baten en lasten

Baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Gerealiseerde winsten en verliezen uit beleggingen zijn op basis van de gemiddelde kostprijsmethode verantwoord in de resultatenrekening. Indien bij de herwaardering op marktwaarde aan het einde van het jaar een ongerealiseerd verlies is berekend, is de gemiddelde prijs van het desbetreffende fonds tot de desbetreffende marktwaarde en valutakoers gereduceerd.

Ongerealiseerde winsten zijn niet als inkomsten aangemerkt doch direct ten gunste van de herwaarderingsrekeningen gebracht.

Ongerealiseerde verliezen zijn ten laste van het resultaat gebracht voorzover zij de desbetreffende stand van de herwaarderingsrekeningen te boven gaan. Eventuele compensatie van deze ongerealiseerde verliezen met ongerealiseerde winsten in latere jaren is niet toegestaan. Ongerealiseerde verliezen geleden op enig fonds, enige valuta of op goud kunnen niet worden gecompenseerd met ongerealiseerde winsten op andere fondsen, valuta of goud.

Agio of disagio inzake waardepapieren is geactiveerd en wordt als onderdeel van de rente-inkomsten geamortiseerd over de resterende looptijd van het desbetreffende actief.

Pensioen- en andere inactiviteitsregelingen

De pensioenaanspraken van medewerkers en voormalige medewerkers van DNB alsmede van andere daartoe gerechtigden zijn ondergebracht in de Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank NV (Pensioenfonds DNB). DNB heeft zich door middel van een overeenkomst verplicht om, met inachtneming van de daartoe overeengekomen voorwaarden, aan het Pensioenfonds DNB de gelden te voldoen die strekken tot verzekering van de pensioenen overeenkomstig de pensioenreglementen van het Pensioenfonds DNB, waarbij de hoogte van de door DNB verschuldigde bedragen wordt berekend met gebruikmaking van de methoden en grondslagen uit de meest recente actuariële en bedrijfstechnische nota van het Pensioenfonds DNB. De indexatie wordt in principe door het Pensioenfonds DNB betaald zolang het vermogen dit toelaat.

De pensioenaanspraken van voormalige medewerkers van de Pensioen- en Verzekeringskamer (PVK), waren ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds van de Pensioen- en Verzekeringskamer. Met ingang van 1 januari 2006 is dit Pensioenfonds door middel van een juridische fusie opgegaan in het Pensioenfonds DNB.

De resterende uitloop van de voormalige VUT-regeling wordt voor rekening van DNB uitgevoerd door het Pensioenfonds DNB. De met deze regelingen verband houdende kosten zijn onder de Sociale lasten (begrepen in de 'Personeelskosten') in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Stelselwijziging

In verband met de toepassing van de gewijzigde Richtlijn voor de jaarverslaggeving inzake personeelsbeloningen (RJ271), met ingang van 2005, is het beginvermogen aangepast. Voor het totale aanvangstekort van EUR 152 miljoen zijn voorzieningen getroffen; vanwege pensioenaanspraken EUR 119 miljoen ten laste van het Eigen Vermogen en EUR 2 miljoen uit overige passiva, en uit hoofde van overige regelingen EUR 31 miljoen ten laste van het Eigen Vermogen. De overige regelingen betreffen de jubileumuitkeringen, een (beperkte) inactiviteitsregeling en een bijdrage in de ziektekostenverzekering van de gepensioneerden. Bij de berekening van de voorziening van de bijdrage in de ziektekostenverzekering van de gepensioneerden zijn de actieve medewerkers niet meegenomen.

De hierbij gehanteerde veronderstellingen zijn nader uitgewerkt onder de passiva-post II 'Voorzieningen'. De vergelijkende cijfers over 2004 zijn niet aangepast.